

*Алданова К.**

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ НОСТРИФІКАЦІЇ ДОКУМЕНТІВ ПРО ОСВІТУ ПІД ЧАС ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Протягом кількох останніх років в засобах масової інформації (інтернет, газети, журнали) ми можемо спостерігати значне збільшення пропозицій різних суб'єктів щодо сприяння громадянам України в отриманні освіти (в тому числі - вищої) за кордоном.

Проте, звертаючи увагу на яскраві оголошення, перспектива кар'єрного росту, з яким більшість наших молодих співвітчизників – майбутніх іноземних бакалаврів і магістрів пов'язують «іноземну» освіту, може виявитись примарною, або ускладненою певними труднощами.

Так, в разі неможливості працевлаштування в іноземній державі з тих або інших причин та поверненні у зв'язку із цим до України, особа, яка отримала відповідний документ про освіту рано чи пізно може зіткнутись із з т.зв. проблемою їх «нострифікації» (визнання) на території нашої держави. Водночас, проходження зацікавленими особами цієї процедури, в окремих випадках, загрожує додатковим складанням іспитів (академічної різниці) з певних дисциплін, що за обсягом дорівнюватиме суттєвій частині курсу навчання з певної спеціальності у відповідному ВНЗ України [1].

Актуальність зазначеної теми обумовлюється ще й тією обставиною, що, з огляду на нормативне врегулювання питань, пов'язаних із визнанням іноземних документів про освіту в Україні як приписами національного законодавства так і нормами міжнародних (міждержавних) угод, в нашій державі майже відсутні наукові роботи, присвячені дослідженню питань «нострифікації». Зокрема питання нострифікації вивчались такими дослідниками як В. Шинкарук, К. Корсак, Д. Мельничук [2; 3; 4], а також були предметом обговорення на наукових конференціях [5]. Перипетіям та складнощам процесу нострифікації на шпальтах відомих в Україні видань присвячували роботи журналісти [1; 6; 7].

Процедура визнання (нострифікації) іноземних документів про освіту проводиться в усіх країнах світу. В європейських державах (зокрема і в Україні) така процедура розроблена на основі положень Лісабонської Конвенції «Про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні» [8].

За визначенням, під нострифікацією розуміють - процедуру визнання іноземних документів про освіту, яка здійснюється шляхом встановлення відповідності академічних, професійних прав та освітніх, освітньо-кваліфікаційних рівнів іноземних документів про освіту державним стандартам освіти з метою забезпечення прав громадян, що здобули освіту в іноземних державах, на продовження освіти та професійну діяльність в Україні.

При цьому варто мати на увазі, що:

- проставлений на оригінал документа про освіту доводить, що останній є справжнім і отриманий законним шляхом;
- «апостильований» документ не має ніякого відношення до еквівалентності (нострифікації) документів.

Терміни нострифікація та еквівалентність документів про освіту деякою мірою є тождесними та означають: правове визнання та порівнювання українських документів про

* студентка 4 курсу юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

освіту документам про освіту в певних іноземних державах і навпаки; не тільки визнання еквівалентності документів про освіту з погляду їх ідентичності, а ще й підтвердження на юридичному міжнародному рівні рівноцінності освітніх стандартів що порівнюються.

Нострифікація документів про освіту означає юридичне підтвердження факту визнання професійної кваліфікації власника документа про освіту, що підтверджується вимогою відповідного сертифікату Ради Європи (ЮНЕСКО).

Термін «легалізація» (від лат. *legalis* - законний) означає правомірну діяльність повноважних органів публічної влади держави, спрямовану на встановлення, посвідчення, підтвердження дійсності наявних на документах печаток і підписів компетентних посадових осіб, а також їх відповідності вимогам закону країни їх походження.

Апостиль проставляється на оригіналах офіційних документів, що виходять лише від установ і організацій України як учасника Гаазької конвенції [9].

Що ж стосується документів, виданих установами інших суверенних держав (колишніх союзних республік у складі СРСР), то вони не можуть бути прийняті на території України для проставлення апостилю на оригіналах, оскільки це було б порушенням суверенітету держав, установи яких видали дані документи.

В Україні організаційні основи процедури нострифікації документів про освіту регламентуються «Положенням про визнання іноземних документів про освіту» (затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 20.08.2003 р. № 563; зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30.09.2003 р. за № 878/8199).

Реалії сьогодення вказують на необхідність редагування окремих нормативно-правових актів, що регламентують порядок призначення на посади керівників державних суб'єктів господарювання.

Так через невідповідність Закону України «Про нотаріат», а також «Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» (затверджена Наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2004 р. № 20/5; зареєстрована в Міністерстві юстиції України 3 березня 2004 р. за № 283/8882), вважаємо, що «Порядок проведення конкурсного відбору керівників державних суб'єктів господарювання», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2008 р. № 777 (далі - Порядок), потребує редагування в частині конкретизації положення щодо подання претендентами копій відповідних документів та усунення ситуативної дискримінації при прийнятті відповідних рішень.

Втім, практика доводить, що ситуація щодо призначення керівника державного суб'єкта господарювання без проведення конкурсного відбору, передбаченого Порядком, також може бути вирішена і шляхом редагування абзацу другого пункту 1 вказаного підзаконного нормативно-правового акта.

Так, відповідно до останнього редагування Порядку (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 07.04.2010 р. № 293), конкурс при призначенні керівника такого державного підприємства як «НСК «Олімпійський», – не проводився.

Водночас абсурдність впровадження та нормативного закріплення конкурсного відбору по відношенню лише до керівників державних підприємств підсилюється чисельними прикладами призначень певних осіб і на більш відповідальні посади в системі органів державної влади та місцевого самоврядування.

Список літератури:

1. Бажал А. Довга дорога в нострифікаційних «дюнах» // Дзеркало тижня № 18 (647) 12 — 18 травня 2007.
2. Збірник нормативно-правових актів щодо взаємного визнання документів про освіту, наукові ступені та вчені звання / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти // І.О. Вакарчук (ред.), В.Д. Шинкарук (уклад.). — К.: Знання, 2008. — 200с.

3. Корсак К. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів // Міжнародна кадрова академія; Міжрегіональна академія управління персоналом. — К., 1997. — 208с.
4. Мельничук Д. Розвиток і інтеграція дослідницької та інноваційної діяльності - основа підвищення ефективності університетської освіти та її міжнародного визнання. — К., 2007. — 8с.
5. Якість освіти - управління, сертифікація, визнання: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Донбаська держ. машинобудівна академія / С.В. Ковалевський (заг.ред.), В.І. Павлов (заг.ред.) — Краматорськ : ДДМА, 2009. — 215с.
6. Петренко А., Трофимов М. А МОН слухає і ... // Дзеркало тижня № 45 (470) 22 — 28 листопада 2003.
7. Петренко А., Трофимов М. А віз і нині там... // Дзеркало тижня № 48 (523) 27 листопада — 3 грудня 2004.
8. Конвенція «Про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабон, 11 квітня 1997 року, ратифікована Законом України від 03.12.1999 р. № 1273-XIV).
9. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 05.10.1961 р. (м. Гаага: дата набуття чинності для України: 22.12.2003 р.) // Офіційний Вісник України, 2003, 46 від 28.11.2003 р., ст. 2419.